

Zaterdag 17 november 1917 – ochtendeditie

Belgisch liefdadigheidsfeest.

Het Rotterdamse comité tot oprichting van tehuizen voor Belgische verminkte soldaten, heeft gisteravond, ter gelegenheid van de naamdag van koning Albert, in de grote Doelezaal een liefdadigheidsfeest gegeven, dat o.m. werd bijgewoond door de Belgische kolonel Leclercq en enige andere Belgische officieren, en de 1e luitenant C.W.G. van Hoek, commandant van de interneringsgroep Rotterdam.

De heer du Castillon hield in het Vlaams en daarna in het Frans een gloedvolle openingsrede, die wellicht iets te uitvoerig was, en waarin hij hulde bracht aan koning Albert en aan koningin Elisabeth; waarin hij de overweldigers van zijn vaderland niet al te vriendelijk gedenkend, een overtuigd en optimistisch beeld van de algemene toestand gaf, en zijn landgenoten met klem opwekte om de moed niet te verliezen, maar vol te houden, en vertrouwen te hebben in de toekomst. Hij was daarbij zo vriendelijk, zijn bewondering en genegenheid voor het broedervolk, de Nederlanders uit te spreken. Hij eindigde met de kreet: leve koning Albert! waarmee de zeer talrijke aanwezigen graag instemden.

Daarna hebben Emiel Hullebroek met ook enige toepasselijke liederen, de dames Jacoba en Helena van der Pas met hun kunstvolle, beminnelijke dansen, en mevrouw Wensma-Klaasen met haar originele liedjes, de avond tot een zeer aangename gemaakt, die nog werd opgeluisterd door de levende beelden, samengesteld door de heer A. W. J. de Gee, waarbij mej. Marie de Jonge op verdienstelijke wijze enkele liederen ten gehore bracht.

Alles bijeen een geslaagde avond, die, hopen wij voor de Belgische verminkte soldaten, een goed resultaat zal geven.

Londen, 16 november. Officieel:

Een vijandelijke verkenningafdeling, die onze linies ten noorden van Poelkapelle trachtte te naderen, werd teruggeslagen.

Anders niets van bijzonder belang.

Berlijn, 16 november. Officieel avondbericht: Bij Diksmuide forsere vuurstrijd.

Havre, 16 november. De koning heeft het volgende geantwoord op de gelukwens van de regering ter gelegenheid van zijn naamdag:

Ik ben zeer gevoelig voor uw gevoelens en dank u, dat u in warme woorden daaraan uiting hebt gegeven. Ik verenig mij met het protest tegen de inmenging, die de vijand zich veroorlooft in onze binnenlandse aangelegenheden, die uitsluitend het domein zijn van de nationale soevereiniteit. Laat het ons met gelijke toewijding en zelfverloochening ten dienste van het land een hartzaak zijn om telkens sterker te getuigen van deze onscheidbare eendracht, die alleen het lot van een bloeiend en sterk land kan bepalen.

Wolff heeft in Engelse bladen de erkenning gelezen, dat het de Britten bij hun geweldige slagen in Vlaanderen van juli tot midden november om de bezetting van de Belgische kust, dus de Duitse duikbootbasis, te doen was. Het Duitse persbureau meldt dan uit Berlijn, dat de Engelsen in die tijd ondanks het verlies van veel meer dan een half miljoen mannen, maar 142 vierkante kilometer uit strategisch oogpunt onbeduidend terrein konden veroveren, dat grotendeels uit geheel en al omgewoeld trechterveld bestond.

Het Belgisch Dagblad bespreekt het bericht dat onze correspondent te Havre ons eergisteren heeft geseind en waarin werd gemeld dat men van een grote omwerking van het Belgische ministerie spreekt en dat baron de Broqueville, die zondag te Parijs een grote rede had moeten houden wegens ongesteldheid daarvan heeft afgezien.

Het Belgische blad schrijft nu: dit berichtje heeft onrust verwekt onder de Belgen in Nederland. De besten onder hen, die tot alle partijen behoren, zijn eenparig om te verklaren, dat het heengaan van baron de Broqueville een onherstelbaar verlies zou zijn. Zijn ontslag zou het vertrouwen van de natie in haar regering bedenkkelijk schokken. Baron de Broqueville geniet immers de volle sympathie van zijn landgenoten. Net als Barthou in Frankrijk de grootste moeite had om de diensttijd van 3 jaar in te voeren, heeft baron de Broqueville tegen vriend en tegenstrever moeten strijden, om in 1913 de legerhervorming in te voeren, een hervorming, die we ten laatste reeds in 1909 behoefden. Na de roemrijke IJzer slag, heeft onze premier de Belgische strijdkrachten gereorganiseerd tot een modelleger. Natuurlijk is dit niet gebeurd zonder horten en stoten. Menigeen heeft hij zich aldus tot vijand gemaakt, ook reeds als hoofd van het departement van buitenlandse zaken, waar hij bezig is het diplomatisch korps te verjongen en naar nieuwe banen te leiden.

Zijn houding tegenover de activisten, heeft hem op de koop toe alle politici op de hals gehaald, die voor een vergelijk met die landverraders te vinden zijn. Hij loopt ook in de weg van de Belgen die pacifisme, defaitisme, herstel van neutraliteit en de economische verslaving van ons vaderland najagen. Daarenboven wordt zijn heengaan door alle vijanden van België gewenst.

Na er op te hebben gewezen, hoezeer België's vijanden en ook de activisten uit een heengaan van de Broqueville profijt zouden trekken, besluit het blad: boven alles zou het gedwongen vertrek van

de premier onvermijdelijk een einde maken aan de Godsvrede en aan de union sacrée, waarvan hij een der bewerkers is. De Belgen in Nederland zouden niet dulden, dat de thans nog altijd onmisbare premier als offer zou vallen van een kabaal van persoonlijke en klein-politieke eerzucht en wrok, een kabaal van Duitsland. De tijden zijn al te ernstig om met vuur te spelen.

Volgens bij de Belgische regering te Havre ingekomen berichten, bedraagt de productie van steenkool in het bezette gedeelte van België 69 percent van de productie in normale tijden, die 23 miljoen ton bedroeg.

In de mijnen van Charleroi bereikte de productie in 1916 het cijfer van 5.300.000 ton en 20 percent daarvan is opgevorderd. In het eerste halve jaar van 1917 alleen zijn er 2.880.000 ton gedolven en daarvan is 32 percent opgevorderd door de Duitsers. In het tweede halve jaar is de productie verminderd, het percentage van de opvordering is gestegen (36 percent). In sommige mijndistricten is tot 80 en 90 percent opgevorderd.

Bij de mijnen heeft men lang geaarzeld of men door zou werken of niet; zo men er toe besloot heeft men dat gedaan om zoveel mogelijk de arbeiders voor deportatie te behoeden, de installaties te behouden voor de toekomst en het economisch leven in de streek gaande te houden.

In het land van Luik is de toestand ook zeer zorgwekkend. In de mijnen van de onderneming Hasard werkten voor de oorlog 750 arbeiders; hun aantal is tot 300 verminderd, de productie bijna tot op de helft.

Volgens door de Belgische regering ontvangen inlichtingen worden te Brugge thans de mannen uit alle klassen van de maatschappij,

maar in het bijzonder de arbeiders, gedwongen voor de Duitse overheid te werken. Ze worden verdeeld in drie categorieën: zij die weigeren te werken, zij die werk aanvaarden, en zij die militaire arbeid willen verrichten. De mannen van de eerste categorie worden onverbiddelijk met gevangenisstraf gestraft en daarna naar het front gezonden, zo dicht achter de linies, dat velen van hen er gekwetst of gedood worden. Het is gemakkelijk te begrijpen, dat er mannen zijn die, door dit vooruitzicht en dat van de gevangenis met slecht voedsel benauwd, zwak door ontbering, toegeven aan de smeekbeden van hun gezinnen. De werkwilligen krijgen drie mark, zij die militaire arbeid willen verrichten krijgen zes tot 10 mark per dag.

Ook de vrouwen worden sedert korte tijd gedwongen voor de Duitsers te werken. Ze herstellen militaire kleren en maken patronen.

Uit Sas van Gent meldt men ons, dat de inwoners van Gent erg verontwaardigd zijn, omdat de Duitsers alle wol hebben opgevorderd, waarmee men er de matrassen vult.

Zaterdag 17 november 1917 – avondeditie

Belgische geïnterneerden op reis.

Men meldt ons over het bezoek, dat de zondagwandelaars (een groep gevormd uit leraars van de werkschool en bedienden van de verschillende administraties uit het interneringsdepot van Harderwijk) onder bevel van reservekapitein L. W. I. F. Agterberg aan Rotterdam hebben gebracht, waar zij drie dagen gebleven zijn van 10 tot 13 dezer:

Het eerste bezoek gold de firma R. S. Stokvis & Zonen Ltd., waar ze verwelkomd werden door de directeur. Hier werden o.a. de afdeling

der werktuigen bezichtigd, die der badinrichtingen en hygiënische artikelen, de sectie der gashaarden, die der kristallen kronen. Na het reclame- en expeditiebedrijf bezocht te hebben, doortrok men de kantoren, om tenslotte door de heer Stokvis ontvangen te worden, die de geïnterneerden in een kleine toespraak het spoedig herstel van België wenste en hen een hartelijk vaarwel toeriep.

's Namiddags begaf men zich naar de firma Pakhuismeesteren, om een der opslagplaatsen in ogenschouw te nemen. Vervolgens richtte men zich naar de bureaus, waar men opgewacht werd door de heer E. P. de Monchy, hoofd van deze inrichtingen, bijgestaan door andere heren, welke alle nodige uitleg betreffende het doel en de werking van deze instellingen gaven aan de geïnterneerden. Hierna kon men nog een uurtje doorbrengen in het Maritiem en Koloniaal Museum.

De tweede dag werd 's morgens een bezoek gebracht aan de Diergaarde. 's Namiddags werd het gezelschap opgewacht aan het nieuwe raadhuis, door de architect Henri Evers, die een omstandige beschrijving van het gebouw gaf. Eerst begaf men zich naar de zaal, waar de geboetseerde modellen tentoongesteld zijn, en waar professor Evers bijzonder de aandacht vestigde op de afmetingen van de grondslagen, in gewapend beton, welke dit gebouw moeten dragen. Dan werden de verschillende vleugels met de 70 meter hoge toren in ogenschouw genomen, en kon men zich een denkbeeld vormen van de overgrote hoeveelheid materialen, welke voor het nieuwe raadhuis nodig zijn.

De derde dag is een bezoek gebracht aan de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw Etablissement Feijenoord.

Eerst begaf men zich naar de modelmakerij, dan naar de ketelmakerij, de afdeling der werktuigen, de plaatbewerking, de scheepswerven, waar de geïnterneerden ook de gelegenheid

hadden, het in herstelling liggende koopvaardijship Bengkalis (12.000 ton) te bezichtigen. Daarna de zaal, waar de koperen lanceerbuizen voor torpedo's vervaardigd werden, de koper- en ijzergieterijen, de grofsmederij, enz. Bijzonder werden opgemerkt de kolossale moderne werktuigen, dienende tot het verwerken van de metalen: o.a. de stoomhamers, schaafmachines, draaibanken, heftoestellen, enz. 's Namiddags werden de geïnterneerden ontvangen in de drukkerij der Nieuwe Rotterdamsche Courant, door de heer Nijgh, directeur, die de bezoekers in de gelegenheid stelde om de verschillende afdelingen te bezichtigen.

De tijd ontbrak om nog een bezoek te brengen aan de margarinefabrieken van de firma Van den Bergh's Limited.

Berlijn, 17 november. Officieel: Legergroep Rupprecht: In Vlaanderen leefde het artillerievuur 's middags bij Diksmuide en tussen de van Ieper naar Staden en Roeselare leidende spoorwegen op.

Onze eigen stormtroepen brachten door een voortvarende overrompeling uit de Belgische linies ten zuiden van de Blankaart één officier en 63 man terug. Aan het zuidelijke front van St. Quentin hield ook gisteren de hevige strijd van artillerie en mijnwerpers aan.

Londen, 16 november. Officieel. Gisteren, gedurende de eerste helft van de dag belemmerde zware mist, die laag bij de grond hing, de waarneming door vliegtuigen. Later trok de mist voor een deel op, waarna een aanzienlijke bedrijvigheid in de lucht ontstond. Onze artillerie nam achtereenvolgens verscheidene doelen onder vuur, gesteund door waarneming uit de lucht.

Aan het front voerden onze vliegtuigen verscheidene verkenningsstochten uit. Onze laagvliegende machines namen verscheidene doelen op de grond onder machinegeweevuur.

Vijandelijke vliegtuigen lieten een paar bommen vallen binnen onze linies.

In de loop van luchtgevechten zijn vijf vijandelijke toestellen naar beneden geschoten; een werd er met een defect stuurtoestel tot landen genoodzaakt. Nog een Duits toestel werd door anti-luchtvaartgeschut omlaag geschoten.

Van onze vliegtuigen zijn er vier niet teruggekeerd.